

Максютов А.О.

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
andrei-maksytov@mail.ru

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ГЕОГРАФІЙ

Інновації в системі вищої освіти, духовний, інтелектуальний, соціально-економічний рівень розвитку України, рекомендації Ради Європи і вимоги Болонської конвенції ставлять підвищені вимоги до професійно-педагогічної підготовки вчителя нової формації щодо володіння широким арсеналом новітніх методик і технологій навчання.

З цих позицій професійно орієнтовані проектно-комунікативні технології забезпечують здатність учителя-географа проектувати знання, вміння, досвід і способи поведінки в умовах комунікативної діяльності, що визначає домінуючу спрямованість професійної підготовки майбутнього вчителя-географа у ВНЗ.

Проблема застосування інноваційних технологій у ході професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-географів у сучасних умовах досить дискусійна і є предметом досліджень як учених-теоретиків, так і вчителів-практиків. Отже, зважаючи на сучасність означеної проблеми для педагогічної теорії і практики та недостатнє її висвітлення у наукових дослідженнях, проблематика їх інтеграції в професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів-географії є недостатньо обґрунтованою, тому актуальність досліджуваної тематики не викликає сумнівів [1, с.186].

Виникає необхідність перебудови й оновлення навчального процесу вищої педагогічної школи, його орієнтації на модель майбутньої професійної діяльності студентів у сучасних умовах розвитку загальноосвітньої школи, про перехід від школи засвоювання знань до школи творчого пошуку. Це вимагає попередньої розробки і впровадження ефективних технологій організації навчально-виховного процесу. Надалі це забезпечуватиме формування педагогів із критичним і творчим мисленням, здатних самостійно розробляти і впроваджувати авторські програми, педагогічні інновації, здійснювати педагогічний процес на вищих рівнях інтелектуальних вимог.

Ця проблема вимагає перебудови змісту географічної освіти, а також створення нових навчальних програм і навчально-методичних посібників, розроблення нових підходів до навчання студентів-географів.

Усе це зумовлюється роллю географії і значенням цього предмета у пізнанні законів природи і суспільства, у вихованні підрастаючого покоління. Географія посідає важливе місце поряд із хімією, біологією, фізикою і практично є підґрунтям природничо-наукової освіти. Географічні знання сприяють формуванню у свідомості учнів наукової картини

географічної реальності, без якої неможливо створити цілісне уявлення про природу і суспільство, про загальну наукову картину світу. За таких умов проблема методичної підготовки учителів географії, підвищення їхньої професійної майстерності набуває особливої актуальності [2, с.256].

У педагогічній науці накопичено значний досвід підготовки майбутнього вчителя до проектно-комунікативної діяльності. Зокрема, сутність педагогічної взаємодії розглядали: І. Бех, А. Бойко, А. Бодальов, С. Гончаренко, В. Кан-Калик, В. Сухомлинський, О. Федій та ін., поняття і сутність педагогічної проектно-комунікації вивчали Н. Бутенко, О. Жирун, М. Заброцький, С. Левченко, О. Коберник та ін.

Наукові засади географічної підготовки учителя висвітлено у працях А. Берлянта, Г. Бельського, О. Бурлаки, В. Воловика, І. Волошина, А. Дамасевича, Н. Максименка, В. Некос, Ю. Кисельова, О. Ковальова, В. Корнєєва, І. Половини, І. Проника, М. Дусановської, Л. Сатановської, А. Сиротенка, П. Шищенка та ін. Методична освіта студентів-географів була предметом дослідження М. Баранського, Н. Бірюкової, О. Бугрій, А. Даринського, Л. Зеленської, В. Корнєєва, С. Коберніка, Н. Муніч, В. Серебря, І. Матрусова, М. Топузова, О. Топузова, Л. Панчешнікової, І. Акулова, В. Мишинської, Б. Чернова, В. Щеньова та ін.

Разом з тим, незважаючи на розширення напрямів досліджень у галузі педагогічної та географічної освіти, педагогічна теорія і практика щодо модернізації системи методичної підготовки вчителя географії у контексті готовності до педагогічної діяльності не знайшла належного відображення і потребує дальшого розвитку, а саме: формування світогляду майбутнього вчителя географії; формування географічної і методичної культури студентів як системи соціально апробованих принципів організації теоретичної і практичної діяльності; вивчення особистісних чинників, які впливають на рівень професійного становлення і самовдосконалення учителя; формування у педагогічних навчальних закладах фундаментальних професійно-моральних якостей спеціаліста-педагога [4, с.320].

В психолого-педагогічній літературі і наукових дослідженнях відмічається використання авторами різних термінів відносно поняття «проектно-комунікативна технологія». Так, наприклад, Є. Полат визначає проектно-комунікативну технологію як сукупність послідовних прийомів пізнавальної діяльності, що дозволяє реалізувати на практиці метод проектів з урахуванням його особливостей. Аналіз визначень проектної технології свідчить про відсутність чіткої парадигми їх використання серед науковців, ілюстрацією чого є використання відносно нового поняття «проектно-комунікативна технологія» поряд з вже традиційним терміном «метод проектів», де останній розуміється контекстно як метод.

Таким чином, визначаючи дефініції понять «метод проектів» та «проектно-комунікативна технологія» як тотожні, з нашої точки зору, даний педагогічний феномен трактується як педагогічна технологія, в якій основне

навантаження по реалізації функції навчання виконує навчальний проект як безпосередній результат, отриманий при вирішенні практично значимої проблеми і представляється у вигляді засобу навчання студентів, де вчитель виконує функцію управління засобом навчання.

Сьогодні вкрай важливим завданням є удосконалення змісту професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-географів; систематизації критеріїв, показників та рівнів готовності майбутніх фахівців природничого профілю до застосування проектно-комунікативних технологій; систематизація педагогічних проектно-комунікативних технологій, форм і методів навчання студентів ВНЗ; методичних засад ефективної підготовки майбутніх фахівців природничого профілю [3, с.16].

Отже сьогодні існує об'єктивна потреба у вирішенні проблеми підготовки майбутніх учителів-географів до застосування проектно-комунікативних технологій. З огляду на необхідність модернізації змісту, форм і методів професійної підготовки засобом підвищення комунікативної компетентності сучасного вчителя-географа повинно стати впровадження проектувального компоненту в склад його професійно-методичної та дослідницької діяльності. Адже, навіть вчитель, який вільно володіє навчальним матеріалом, не завжди може ефективно навчити своїх учнів без володіння основ проектування навчального курсу, програми, процесу на комунікативній основі.

Список використаних джерел

1. Воинова О. И. Проектные технологии обучения общенаучным дисциплинам в системе высшего технического образования: диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08 / Воинова Ольга Игоревна; [Место защиты: Моск. пед. гос. Ун-т], 2008. - 186 с.

2. Освітні технології : [навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти]. – К. : А. С. К., 2004. – 256 с.

3. Ржанова И. В. Урок-проект / И. В. Ржанова // Педагогическая техника. – 2004. -№ 1 - С. 16

4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.